

Udskriftsdato: 15. december 2025

2015/1 BTL 155 (Gældende)

Betænkning over Forslag til lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

Ministerium: Folketinget

Betænkning

over

Forslag til lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

[af udenrigsministeren (Kristian Jensen)]

1. Ændringsforslag

Udenrigsministeren har stillet 11 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. marts 2016 og var til 1. behandling den 19. april 2016. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og udenrigsministeren sendte den 4. februar 2016 dette udkast til udvalget, jf. GRU alm. del – bilag 35. Den 30. marts 2016 sendte udenrigsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 16 spørgsmål til udenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse EL og IA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

For Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget er det helt afgørende, at grønlænderne selv tager stilling til, hvordan de vil bruge deres undergrund. Det er efter SF's opfattelse en helt afgørende hjørnesten i et lands selvbestemmelse, at man selv har råderet over egne ressourcer og mineraler, og hvordan de bruges nu og i fremtiden. Derfor mener SF også, at man skal rette sig efter det flertal, der nu engang er i Inatsisartut i forhold til kontrollen af den fredelige udnyttelse og eksport af det nukleare materiale, der brydes fra Grønlands undergrund.

Det skal samtidig understreges, at SF som parti er modstander af både brydning og eksport af nukleart materiale, både fordi vi er modstandere af den fredelige brug af nukleart materiale i atomkraftværker, og sidst, men ikke mindst, er vi bekymrede for den sikkerhedsrisiko, det nukleare materiale kan have i forhold til oparbejdning til brug i nukleare våben. Derfor har vi også sympati for de holdninger, IA har har givet udtryk for i forhold til forslaget i Inatsisartut med hensyn til brydning og eksport af nukleart materiale.

Der påhviler derfor nu det grønlandske selvstyre og de danske kontrolmyndigheder et stort ansvar for dels at sikre, at nukleart materiale både brydes under gyldig hensyntagen til Grønlands sårbare arktiske miljø, dels at det nukleare materiale i forbindelse med brydning og eksport ikke ender i de forkerte hænder.

I den forbindelse vil der fra nu af også påhvile det danske rigsfællesskab en helt særlig sikkerhedspolitisk rolle som uraneksporterende område, hvorfor rigsfællesskabet og den danske regering og Folketing

fremadrettet vil have et endnu større ansvar for at overholde og forbedre internationale regler og tiltag med hensyn til kontrollen med materialer, der kan bruges i atomvåben.

Et *mindretal* i udvalget (EL og IA) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

Når Enhedslistens og Inuit Ataqatigiits medlemmer af udvalget indstiller lovforslaget til forkastelse, sker det på den baggrund, at dette lovforslag er et led i forberedelserne til arbejdet med uranudvinding i Grønland. Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er imod, at der udvindes uran og andre radioaktive mineraler i Grønland. Uran er ikke hvilket som helst materiale, og derfor handler lovforslaget om grundlæggende etiske og moralske værdier i samfundet, og om at tage et globalt medansvar.

Enhedslistens og Inuit Ataqatigiits medlemmer af udvalget finder det beklageligt, at forberedelsen af arbejdet med udvinding af uran sker uden bred tilslutning i Inatsisartut og uden direkte inddragelse af den grønlandske befolkning. Realiteten er, at befolkningen og det grønlandske parlament er splittede i spørgsmålet om uranudvinding, og Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit er af den opfattelse, at det er nødvendigt med en folkeafstemning i Grønland, således at der politisk kan tages stilling til en holdbar politik, som reelt har folkets mandat. Et forslag om en folkeafstemning i Grønland har således været Inuit Ataqatigiits kompromisforslag.

Uranaftalerne mellem den grønlandske regering og den danske regering, som er en del af baggrunden for, at disse love nu udarbejdes, er desuden indgået uden involvering af Inatsisartut, Grønlands parlament.

På den baggrund stemmer Enhedslisten og Inuit Ataqatigiit imod lovforslaget.

Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af udenrigsministeren, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og IA):

Til § 2

1) I *stk. 1* indsættes efter nr. 6:

»01) Overførsel: Forsendelse fra oprindelsesstedet til bestemmelsesstedet, herunder læsning og aflæsning.«

[Definition af overførsel af nukleart materiale]

2) I *stk. 1* indsættes efter nr. 6:

»02) International overførsel: Forsendelse fra oprindelsesstedet i Grønland til bestemmelsesstedet uden for Grønland, herunder læsning og aflæsning.«

[Definition af international overførsel af nukleart materiale]

Til § 3

3) I *stk. 3* indsættes efter »§ 5, stk. 1-3,«: »og anmeldelse efter § 5, stk. 4,«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 5]

Til § 5

4) I *stk. 2* indsættes efter »nukleart materiale« ordene: », herunder for overførsel af nukleart materiale,«.

[Præcisering af, at regnskabs- og kontrolsystemet også skal indeholde oplysninger om overførsler af nukleart materiale]

5) Efter stk. 3 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 4. Den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 1-3, skal forud for international overførsel af nukleart materiale foretage anmeldelse herom.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

[Præcisering af forudgående anmeldelsespligt ved international overførsel af nukleart materiale]

6) I *stk. 4*, der bliver *stk. 5*, indsættes efter »stk. 1-3« ordene: »og anmeldelse efter stk. 4«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 5]

7) I *stk. 5, nr. 3*, der bliver *stk. 6, nr. 3*, udgår »og forsendelser«.

[Teknisk korrektion]

8) *Stk. 5, nr. 5*, der bliver *stk. 6, nr. 5*, affattes således:

»05) krav til forudgående anmeldelse efter stk. 4 af international overførsel af nukleart materiale.«

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 5]

Til § 8

9) I *stk. 6, 3. pkt.*, indsættes efter »Beredskabsstyrelsen« ordene »i helt særlige tilfælde«.

[Præcisering af, at afgørelse efter denne del af bestemmelsen angår helt særlige tilfælde, ligesom det gør sig gældende efter bestemmelsens 1. og 2. pkt.]

Til § 10

10) I *stk. 2* ændres »beslutte« til: »træffe afgørelse om«.

[Præcisering af, at beslutning om international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udgør en afgørelse i forvaltningsretlig forstand]

11) I *stk. 3* ændres »beslutning« til: »afgørelse«.

[Præcisering af, at beslutning om international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udgør en afgørelse i forvaltningsretlig forstand]

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget defineres overførsel.

Der er tale om overførsel af nukleart materiale, når det forsendes fra et sted til et andet sted, og overførsel omfatter læsning og aflæsning i forbindelse med forsendelsen. Forsendelse indebærer således en fysisk flytning af nukleart materiale. Der henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslagets punkt 5.4.

Definitionen skal medvirke til at afgrænse, hvornår der skal ske ændringer i regnskabs- og kontroloplysninger i forbindelse med forsendelse af nukleart materiale. Dette vil eksempelvis omfatte forsendelse mellem forskellige materialebalanceområder, men ikke flytning inden for samme materialebalanceområde. Oplysninger om overførsel af nukleart materiale skal indgå i de regnskabs- og kontroloplysninger, som den, der har anmeldelsespligt efter lovforslagets § 4, stk. 1-3, skal have.

Til nr. 2

Med ændringsforslaget defineres international overførsel.

Herved forstås, at det nukleare materiale forsendes fra et oprindelsessted i Grønland til et bestemmelsessted uden for Grønland. Vedrørende internationale overførsler er det med ændringsforslag nr. 5 præciseret, at der vil gælde krav om forudgående anmeldelse.

Til nr. 3

Der er tale om en lovteknisk begrundet korrektion, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer af det fremsatte lovforslag, nr. L 155 af 30. marts 2016.

Til nr. 4

Med ændringsforslaget præciseres det, at den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 2, skal have oplysninger om overførsel af nukleart materiale indeholdt i det regnskabs- og kontrolsystem, som er pligtigt efter § 4, stk. 2. Herved gælder der tilsvarende som for den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 1, og den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 3.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget præciseres det, at den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 1-3, forud for international overførsel af nukleart materiale skal foretage anmeldelse herom.

Til nr. 6

Der er tale om en lovteknisk begrundet korrektion, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer af det fremsatte lovforslag, nr. L 155 af 30. marts 2016.

Til nr. 7

Der er tale om en lovteknisk begrundet korrektion, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer af det fremsatte lovforslag, nr. L 155 af 30. marts 2016.

Til nr. 8

Der er tale om en lovteknisk begrundet korrektion, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer af det fremsatte lovforslag, nr. L 155 af 30. marts 2016.

Til nr. 9

Med ændringsforslaget præciseres det, at Beredskabsstyrelsen kun i helt særlige tilfælde helt eller delvis kan inddrage nukleart materiale, som er omfattet af § 4, stk. 2, eller sætte det under administration. Der henvises til de særlige bemærkninger i lovforslaget til § 8, stk. 6.

Til nr. 10

Med ændringsforslaget præciseres det, at udenrigsministerens eventuelle beslutning om, at der kan ske international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udvundet i Grønland, uden at der er indgået en mellemstatslig aftale herom, udgør en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Herved præciseres det, at de forvaltningsretlige regler og principper vil være gældende.

Der er tale om en lovteknisk begrundet præcisering, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer i forhold til det tidligere fremsatte lovforslag nr. L 155 af 30. marts 2016.

Til nr. 11

Med ændringsforslaget præciseres det, at Beredskabsstyrelsens eventuelle beslutning om, at der kan ske international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udvundet i Grønland, uden at der er indgået en mellemstatslig aftale herom, udgør en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Herved præciseres det, at de forvaltningsretlige regler og principper vil være gældende.

Der er tale om en lovteknisk begrundet præcisering, som ikke medfører indholdsmæssige ændringer i forhold til det fremsatte lovforslag, nr. L 155 af 30. marts 2016.

Søren Espersen (DF) Martin Henriksen (DF) Kristian Thulesen Dahl (DF) Jeppe Jakobsen (DF)
Peter Skaarup (DF) Henrik Brodersen (DF) Marcus Knuth (V) fmd. Torsten Schack Pedersen (V)
Jakob Engel-Schmidt (V) Carl Holst (V) Peter Juel Jensen (V) Jacob Jensen (V)
Villum Christensen (LA) Carsten Bach (LA) Rasmus Jarlov (KF) Kasper Roug (S)
Flemming Møller Mortensen (S) Jan Johansen (S) Karin Gaardsted (S) Troels Ravn (S)
Mogens Jensen (S) Peter Hummelgaard Thomsen (S) Christian Juhl (EL) Finn Sørensen (EL)
Roger Matthisen (ALT) Martin Lidegaard (RV) Karsten Hønge (SF) Aaja Chemnitz Larsen (IA)
Aleqa Hammond (SIU) nfmd.

Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 155

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra udenrigsministeren
2	Præsentationer og talepapirer fra høringen om uran den 16. marts 2016
3	Naalakkersuisuts fremsættelse af beslutningsforslag i Inatsisartut om tiltrædelse af lovforslaget
4	Ordførerindlæg fra Inatsisartuts første behandling af forslaget
5	Udskydelse af betækningsafgivelse til den 26. maj 2016
6	Betænkning afgivet af Inatsisartuts Erhvervsudvalg
7	Dokumentet taget tilbage, er allerede omdelt
8	Udkast til betænkning
9	Naalakkersuisuts svarnotat til Inatsisartuts Erhvervsudvalgs betænkning
10	Ændringsforslag, fra udenrigsministeren

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 155

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om at uddybe sine kommentarer til Advokatsamfundets høringsvar, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvor grænsen går mellem råstofloven (og dermed grønlandsk kompetenceområde) og udenrigs- og sikkerhedspolitikken (og dermed rigsmyndighedernes ansvarsområde) med hensyn til udvinning, forarbejdning og eksport af uran eller lignende råstoffer med sikkerhedspolitiske implikationer, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvorfor det er så vigtigt, at lovforslaget vedtages før sommerferien og træder i kraft den 1. juli 2016, når der i Inatsisartut er fremsat forslag om at holde folkeafstemning om uranudvinding i Grønland, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udvundet i Grønland, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, at Danmark dels bryder uran, dels bliver uraneksporterende og eksportør af andre råstoffer med militær strategisk betydning, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om, hvordan regeringen og det grønlandske selvstyre vil sikre sig imod illegal eksport af uran brudt i Grønland, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om sikkerheds- og kontrolapparatet er på plads i Beredskabsstyrelsen og Grønland, når forslaget skal træde i kraft den 1. juli 2016, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå

- 8 Spm., om Grønland kan håndtere de store mængder forurenende affald, som vil blive konsekvenserne af en eventuelt uranbrydning og andre mineraler i Kvanefjeldet i Grønland, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om eksport af strategiske og sjældne mineraler ikke vil være en de facto delvis tilbagerulning af det grønlandske selvstyre, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om implementeringen i den foreslåede lovgivning af de internationale forpligtelser knyttet til udvinding og salg af uranholdigt materiale, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om, at håndteringen af yellowcake og dermed første delen af brændselscyklussen for uran er det mindst regulerede, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om hensyn til at øge sikkerheden i første del af brændselscyklussen, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om det internationale samarbejde for at øge sikkerheden vedrørende håndtering af uran, til udenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om oversigt over forskellige radioaktive materials mulige anvendelse til våbenformål, til udenrigsministeren og erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvilke krav der vil blive stillet til de aftaler med modtagerlande, som er en forudsætning for, at der kan udstedes en eksporttilladelse, til udenrigsministeren og erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, hvorvidt de to lovforslag, L 155 og L 158, reelt udhuler Grønlands selvstyres kompetence på råstofområdet, til udenrigsministeren og erhvervs- og vækstministeren, og ministerens svar herpå